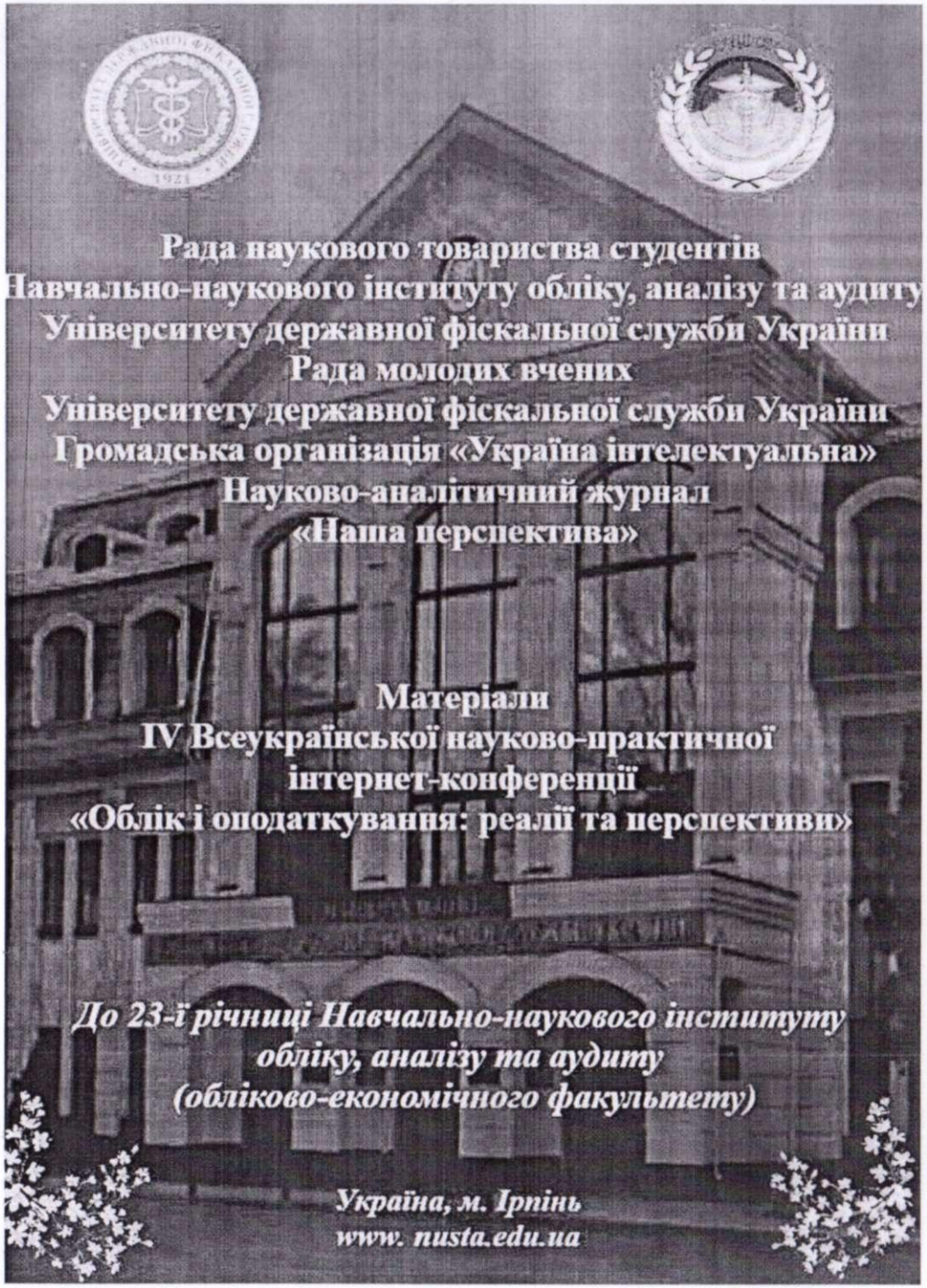

УДК 657.1:336.221.4(477)(06)
ББК 65.9(4Укр)052я431+65.9(4Укр)261.44я431
М 34

Редакційна колегія: Мацелюх Н. П., д.е.н., професор; **Рябчук О. Г.,** к.е.н., доцент; **Мискін Ю. І.,** к.е.н., доцент; **Лісовий А. В.,** д.е.н., професор; **Осмятченко В. О.,** д.е.н., професор; **Краєвський В. М.,** д.е.н., доцент; **Максименко І. А.,** к.ф.н., доцент.

О-19 Облік і оподаткування: реалії та перспективи [Текст]: матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (м. Ірпінь, 8-10 квітня 2019 року), 2019. – с. 604

Збірник містить тези доповідей вітчизняних учасників ,які були розглянуті на IV Всеукраїнській науково-практичній інтернет-конференції «Облік і оподаткування: реалії та перспективи», що відбулась 8-10 квітня 2019 року.

У збірнику розглянуті найбільш актуальні питання сучасного стану та перспектив розвитку бухгалтерського обліку та оподаткування в Україні за - наступними напрямами: бухгалтерський облік як інформаційне джерело контролю та аналізу; фінансово-економічне та обліково-аналітичне забезпечення управління підприємницькою діяльністю; стан та перспективи розвитку аудиторської діяльності в Україні; державний фінансовий контроль: проблеми та напрями удосконалення; контроль та прогнозування податкових надходжень; облік і оподаткування: нормативно-правове забезпечення; наукові теоретичні економічні знання та їх роль у формування професіоналізму майбутніх фахівців з обліку, аудиту та фінансів; економіко-математичні методи в оцінці макро- і мікроекономічних процесів; сучасні проблеми теорії ймовірностей.

Видання розраховане на науковців, викладачів, економістів, працівників органів державного управління, студентів вищих навчальних закладів, аспірантів, працівників державного сектору економіки та суб'єктів підприємницької діяльності.

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, економіко-статистичних даних, галузевої термінології, імен власних, інших відомостей.

УДК 657.1:336.221.4(477)(06)
ББК 65.9(4Укр)052я431+65.9(4Укр)261.44я431

©Університет
ДФС України. 2019

Максименко І. А.,
к.філос. н., доцент
Університет ДФС України

ФУНКЦІЇ ДЕРЖАВИ В СУЧАСНІЙ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ІНСТИТУЦІОНАЛІСТІВ

Держава, за Д. Нортом, - це організація з порівняльними перевагами у здійсненні насильства, що поширюється на географічний район, межі якого встановлюються її здатністю обкладати податком підданих. У різні історичні епохи питання про роль держави, як найважливішого компонента регулювання економічних процесів, розглядалося неоднозначно.

Таблиця 1

Роль держави в економічному житті суспільства

Наукові напрямки	Основні положення про роль держави
Меркантилісти	Необхідне активне втручання держави в економічні процеси.
Класична школа	Відводила державі роль «нічного сторожа». А. Сміт не відкидав повністю участь держави в економічному житті. Класична школа відводила державі мінімальну роль.
Дж. М. Кейнс	Обгрунтовував розширення економічних прерогатив держави при збереженні приватної ініціативи.
Представники неокласичного напряму	Пов'язують необхідність державного втручання в економіку з «провалами ринку», до яких відносять чотири положення, при яких ринок неефективний за Парето: суспільні блага (оборона, закон і порядок, великі інфраструктурні об'єкти), зовнішні ефекти, ринкова (монопольна або близька до неї) влада і асиметрично розподілена інформація. В усіх цих випадках втручання держави у вигляді регулювання діяльності монополій, усунення зовнішніх ефектів, виробництва суспільних благ, забезпечення рівномірного розподілу інформації між контрагентами - дозволяє досягти оптимального розміщення ресурсів. Держава не вносить нічого принципово нового в ринкову економіку, проте у незначній мірі може підвищувати рівень її ефективності.
Неоінституціональний підхід	Ринкова економіка без виконання державою окремих функцій взагалі не може нормально існувати. Роль держави повинна зводитися до встановлення «правил гри», що сприяють спрощенню і розвитку механізмів добровільного обміну, в якому беруть участь громадяни вільного суспільства, і здійснювати контроль за їх дотриманням.

З точки зору інституціонального підходу, сутність держави двоїста. З одного боку, держава як організація, має діяти відповідно до встановлених «правил гри», а з іншого - сама формує ці правила.

В неоінституціональній економічній теорії ключовим поняттям є «трансакційні витрати». Істотний вплив на їх зменшення представники даного напрямку відводять державі.

Таблиця 2.

Сучасні інтерпретації функцій держави інституціоналістами

Назва функцій	Зміст функцій
Специфікація, захист прав власності	За умови ненульових трансакційних витрат розподіл прав власності впливає на ефективність використання ресурсів.
Створення каналів обміну інформацією	Рівноважна ціна формується на базі розвиненої інформаційної інфраструктури ринку, що дозволяє його учасникам обмінюватися інформацією з мінімальними витратами.
Розробка стандартів мір і ваги	Діяльність держави в цьому напрямку дозволяє знизити витрати вимірювання якості обмінюваних товарів і послуг, а в більш широкому сенсі до розробки універсальних заходів відноситься і організація державою грошового обігу.
Створення каналів і механізмів фізичного обміну товарами і послугами	Інфраструктура ринку включає в себе не тільки канали обміну інформацією, а й канали фізичного руху товарів і послуг (транспортна мережа, місця для торгівлі тощо).
Правоохоронна діяльність, виконання ролі третьої сторони в конфліктах	Виникнення непередбачуваних обставин при виконанні контрактів вимагає втручання третьої сторони (суду) для створення гарантій від опортуністичної поведінки сторін контракту в умовах зазначених обставин.
Виробництво чистих суспільних благ	Породжує проблему «безбілетника», що вимагає використання державою примусу для фінансування виробництва чистих суспільних благ (національна оборона, в меншій мірі охорона здоров'я та освіта як змішані суспільні блага).

Суспільство зацікавлене у виробництві суспільних благ, найважливішими з яких є специфікація і захист прав власності. Наявність цих благ є ключовою умовою ефективного функціонування економіки, що основується на таких інститутах, як ринок або приватна власність.

Функціонування ринкової економіки можна представити, як безперервний добровільний обмін правами власності серед її учасників. Але такий обмін не може відбуватися, якщо права власності не специфіковані і не захищені. В якості гаранта можуть виступати самі учасники ринкової економіки. Однак таке вирішення питання не є ефективним, так як в цьому випадку відбувається

відволікання частини ресурсів від безпосередньо виробничої діяльності. Крім того, окремі учасники ринкового господарства не мають стимулів самостійно вирішувати дану проблему, так як вигоди від заняття такою діяльністю, за їхніми розрахунками, можуть бути значно нижчими ніж витрати. Отже, виникає необхідність в тому, щоб гарантом дотримання прав власності була якась «зовнішня сила», яка фіксує, визнає і захищає перерозподілені між партнерами права власності на предмет угоди. Такою силою якраз і виявляється держава.

З точки зору Д. Норта, генезис держави слід трактувати як наслідок здійснення наступного своєрідного обміну: учасники ринкової економіки передають організації, що виникла, - державі - права на здійснення «насильства», тобто фізичного обмеження їх спектра можливостей, для успішного здійснення специфікації і захисту прав власності. За це вони ж готові оплачувати цю діяльність держави у вигляді податків.

Таким чином, природа держави визначається владними відносинами, що виникають між громадянами і державним апаратом. Іншими словами, держава - особливий варіант владних відносин, що виникають в результаті передачі громадянами частини прав з контролю за своєю діяльністю.

Повністю специфіковане право власності, в свою чергу, включає цілий набір прав: володіння, користування, розпорядження, управлінця, на дохід, на капітальну вартість блага, на безпеку, на перехід блага у спадок або за заповітом, безстроковість, заборона шкідливого використання і відповідальність в вигляді стягнення.

В ході обміну в рамках ринкової економіки відбувається передача набору прав або його окремих елементів однією (приватною або юридичною) особою іншій. Звідси випливає також, що держава повинна нести відповідальність за дотримання контрактних зобов'язань, оскільки контракти - не що інше, як домовленості між господарюючими суб'єктами з приводу зміни структури розподілу прав власності. Безперебійно функціонуюча система контрактів дозволяє значно зменшувати невизначеність майбутнього і координувати дії економічних суб'єктів.

Таким чином, без чіткої специфікації і захисту прав власності без гарантування дотримання контрактних зобов'язань (а значить, і без розвиненої судово-правової системи) ринкове господарство не може нормально функціонувати. Низька ступінь специфікації і захисту прав власності порушує зв'язок між зусиллями даного господарюючого суб'єкта та результатами, яких йому вдається домогтися.

Це, в свою чергу, відбиває стимули до легальної виробничої діяльності і створює передумови для пошуку політичної ренти та / або безпосередньої участі в угодах чисто кримінального характеру. Крім того, в економіці скорочується загальна кількість легальних контрактів, що укладаються і збільшується спокуса опортуністичної поведінки, тобто поведінки, пов'язаної з порушенням взятих зобов'язань і взагалі правових і моральних норм. При цьому правила, що регламентують захист прав власності і контрактів, що укладаються, починають створюватися кримінальними структурами.

Державне забезпечення прав власності підвищує цінність активів, які перебувають у приватній власності і утворює один із наріжних каменів ринкового обміну. І тут держава виступає як ефективний механізм примусу, покликаний захищати закони і контракти від можливих порушень.

Мартиненко В. В.,
к. е. н., доцент
Університет ДФС України

ФАКТОРНИЙ АНАЛІЗ РЕЙТИНГУ СПРИЯТЛИВОСТІ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Оцінка сприятливості податкової системи розвитку бізнесу в Україні з урахуванням міжнародних порівнянь проводиться шляхом аналізу основних тенденцій її трансформацій у рейтингу "Paying Taxes" (рейтингування країн